

Forsvarsordførere vil granske Forsvarets brændstof-leverancer¹.

6. april 2024, Jakob Kjøgx Bohr

Forsvarsordførere fra Danmarksdemokraterne og Dansk Folkeparti vil have gransket leverancer af flybrændstof til Forsvaret efter afsløring om forbindelser til Rusland

Oppositionspartier i Folketinget kræver en undersøgelse af brændstofleveringer med tråde til Rusland. Foto: Scanpix

Flere af Forsvarets brændstofleverandører handler stadig med russiske selskaber.

Derfor kan knap to millioner liter flybrændstof til en værdi af op mod 17,5 millioner kroner være sendt fra Rusland og endt hos det danske flyvevåben.

Det kunne Danwatch og Ekstra Bladet fortælle lørdag. Det skyldes, at Forsvaret har købt brændstof af flere leverandører, der enten handler direkte fra Rusland eller indirekte gennem et selskab i Indien, der er delvist ejet af det sanktionerede russisk selskab Rosneft.

Det drejer sig om olieselskabet BP, lufthavnen i Istanbul og det tyrkiske forsvar, der har leveret de i alt knap to millioner liter brændstof.

Det får forsvarsordførerne fra Danmarksdemokraterne og Dansk Folkeparti til at rejse hård kritik. "Det er bare ikke i orden. Det skal der selvfølgelig kigges på. Og Forsvaret bør også kunne finde ud af, at der kan være tale om russisk olie", siger Danmarksdemokraternes Lise Bech. Hun tilføjer: "Ingen har interesse i, at pengene kan ende hos Putin. Vi forsøger at gøre os fri af russisk gas, og så skal vi naturligvis heller ikke købe russisk brændstof. Det kan simpelthen ikke være rigtigt".

Jeg er sikker på, at FMI vil kigge leverancerne igennem oven på den her afsløring. Gør de ikke det, er der for alvor noget galt

Hun kritiserer derudover Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses (FMI) mangelfulde kontrol med brændstoffets oprindelse. Det kræver ifølge hende en kortlægning af, hvor stort omfanget reelt er. "Jeg foreslår en undersøgelse, der skal kortlægge hvor stort problemet er", siger hun til Danwatch og Ekstra Bladet.

Fra Dansk Folkepartis Alex Ahrendtsen er kritikken ligeledes hård, og han foreslår, at Forsvarsministeriet og FMI undersøger sagen.

"Det afgørende for mig, er om Forsvarsministeriet har vidst, at det kunne være russisk olie, eller om de ikke har vidst det. Har de vidst det, er det et stort problem. Hvis de ikke har, har de været i god tro, men tydeligt ikke undersøgt tingene til bunds". Han tilføjer:

"Det har de så mulighed for at gøre nu, efter jeres afdækning. Og det vil jeg anbefale Forsvarsministeriet at gøre. F

or i Dansk Folkeparti er vi ikke interesseret i, at vi køber russisk olie, og indirekte finansierer endløsning-krigen i Ukraine", siger han.

Samtidig opfordrer han "kraftigt" FMI til at ændre procedure vedrørende kontrol af brændstoffets oprindelse.

"Jeg er sikker på, at FMI vil kigge leverancerne igennem oven på den her afsløring. Gør de ikke det, er der for alvor noget galt. Men jeg har ikke fantasi til at forestille mig, at de ikke gør det", siger han.

¹ [Forsvarsordførere vil granske Forsvarets brændstof-leverancer - Danwatch](#)

Forsvarets leverandører køber brændstof af Rusland²

6. april 2024 Jakob Kjøgx Bohr

Selvom Forsvaret har indført strenge regler mod at købe russisk brændstof, har det ikke undersøgt brændstofleveringer fra virksomheder, der stadig køber enten direkte eller indirekte fra russiske selskaber.

Blandt andet danske jagerfly kan have modtaget brændstof med enten direkte eller indirekte russisk oprindelse. *Lars Laursen/Biofoto/Ritzau Scanpix*

Når danske jagerfly er på mission i udlandet, så kan tanken meget vel være fyldt med russisk brændstof. Danwatch og Ekstra Bladet kan nu afsløre, at Forsvaret siden den russiske invasion af Ukraine har købt knap to millioner liter flybrændstof til en værdi af omkring 17,5 millioner kroner fra leverandører, der selv handler enten direkte eller indirekte med Rusland.

Det drejer sig om det tyrkiske forsvar, lufthavnen i Istanbul og olieselskabet BP. Mens Tyrkiet importerer over halvdelen af alle deres olieprodukter fra Rusland, handler BP med et raffinaderi i den indiske by Vadinar, der er delvist ejet af det russiske statselskab Rosneft, som er under strenge sanktioner.

Hvis der bare er en lille mistanke om, at den brændstof man får, kommer fra Rusland, så kræver det en nærmere undersøgelse

Torben Ørting Jørgensen
Formand i Folk og Sikkerhed og pensioneret kontreadmiral

På trods af den overhængende risiko for, at de tre leverandørerne har fyldt de danske fly med russisk brændstof, så har Forsvaret ikke undersøgt det nærmere. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (FMI) begrundet det med, at brændstofferne eksempelvis er købt i lufthavne i andre lande, og derfor betragtes det som at "tanke en bil på en almindelig tankstation".

"(...) det er derfor ikke muligt at vurdere, om den begrænsede mængde brændstof, der er udleveret fra BP-ejede tankvogne i civile lufthavne, måtte have

oprindelse fra (...) det russiskejede raffinaderier i Vadinar", oplyser FMI i et skriftligt svar.

Torben Ørting Jørgensen er pensioneret kontreadmiral og nuværende formand i Danmarks største sikkerhedspolitiske organisation, Folk og Sikkerhed.

Han mener, at selvom det måske er naturligt blot at stole på de anerkendte leverandører, så viser Danwatch og Ekstra Bladets afsløring, at Forsvaret bør tage området mere alvorligt.

Samtidig bør sagen ifølge Torben Ørting Jørgensen undersøges nærmere.

"Hvis det viser sig, at det brændstof man køber alligevel kommer fra steder, hvor leverandøren er Rusland, så er det indlysende, at det er både uhensigtsmæssig, utilsigtet og bør bringes til ophør", siger han.

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelsen har ellers forpligtet sig til at gennemgå alle køb af brændstof som følge af krigen i Ukraine. Det oplyser den til Danwatch og Ekstra Bladet.

"I maj 2022 lancerede FMI en styrket due diligence proces, hvor bl.a. indsatsen relateret til internationale sanktioner blev forstærket. Det indebærer, at potentielle leverandører skal indgive en erklæring, som bekræfter overholdelse af sanktioner, før denne kan komme i betragtning som leverandør til FMI", udtaler styrelsen i et skriftligt svar.

Trods den styrkede due diligence-proces har Forsvaret altså ikke undersøgt, om de har pumpet russiske brændsler i tanken.

Mudrede forsyningsveje

Mens størstedelen af Forsvarets brændstofleverancer foregår i store partier – såkaldte bulk-leveringer – køber det også brændstof af forskellige selskaber rundt om i verden, når danske jagerfly er på mission. Her kommer eksempelvis produkterne fra det russiske raffinaderi i Indien, Nayara Energy, som er majoritetsejet af Rusland.

Ruslands indiske raffinaderi

Nayara Energy er 49 procent ejet af Rosneft, mens yderligere 25 procent er ejet af et konsortium med en russisk oligark i spidsen.

Samtidig er Nayara Energy blandt andet blevet [stiftet for at gøre det muligt for Rusland](#) at sælge olieprodukter uden at blive sanktioneret, hvilket også blev sagt højt under præsentationen af aftalen, der er den største russiske investering i udlandet nogensinde.

² [Forsvarets leverandører køber brændstof af Rusland - Danwatch](#)

Rosnefts ejerandel er derfor nøje planlagt til at være 49 procent for at beskytte raffinaderiet mod Vestens – og dermed Danmarks – sanktioner mod russiske olieprodukter, fordi de ikke ejer en majoritet i selskabet alene.

Alligevel har Forsvarsministeriets Material- og Indkøbsstyrelse (FMI) altså handlet med leverandører, der modtager flybrændstof både direkte fra Rosneft og indirekte fra Rosneft gennem Nayara Energy.

Torben Ørting Jørgensen siger, at ingen i Forsvaret har en interesse i at støtte Rusland hverken direkte eller indirekte, og derfor opfordrer han også til, at man stopper med at handle med selskaber, hvis det kan påvises, at de sælger olieprodukter, der er solgt enten fra Rusland eller Nayara Energy.

“Hvis der bare er en lille mistanke om, at den brændstof man får, kommer fra Rusland, så kræver det en nærmere undersøgelse, for de fly, Forsvaret flyver med, skal naturligvis ikke flyve på russisk brændstof. Det tror jeg da helt sikkert, at Forsvaret vil beslutte efter jeres afdækning af sagen”, siger han.

Selvom produkterne fra Vadinar ikke er sanktioneret, stammer størstedelen af olien på raffinaderiet fra Rusland. Men fordi, at produkterne er raffineret i Indien, tæller det på papiret som et indisk produkt, til trods for, at ejeren af raffiaderiet er et russisk sanktioneret statselskab med [tråde til Kreml](#) og en russisk oligark. Det er af eksperter tidligere blevet kaldt et “smuthul i sanktionerne”, at russiske selskaber kan sælge raffineret russisk olie fra Indien som et indisk produkt. Det mener

Torben Ørting Jørgensen, at Forsvaret bør se nærmere på.

“Hvis der i den konkrete situation, I beskriver, har været tale om udnyttelse af et smuthul, så er det fint, at Forsvaret bliver gjort opmærksom på det. Der skal ikke være risiko for, at Forsvaret flyver på brændstof, der er produceret i Rusland”, lyder det.

BP har tidligere bekræftet for Danwatch og Ekstra Bladet, at de handler med raffinaderier som det i Vadinar, men ville ikke kommentere yderligere på deres virksomhed. Vi har forsøgt at få en ny kommentar fra BP, men det har ikke været muligt. Brændstof, som er importeret direkte fra Rusland, kan dog være underlagt sanktioner, hvis det er handlet til en højere pris, end hvad sanktionerne tillader. Ved normale kontrakter med Forsvarets leverandører kræver styrelsen, at både leverandører og underleverandører overholder sanktionerne, pointerer den.

“Leverandører holdes ligeledes som udgangspunkt ansvarlige for handlinger og undladelser fra underleverandører, som om dennes handlinger og undladelser er leverandørens egne”. Selvom Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse ikke har undersøgt nogle af købene af flybrændstof fra Tyrkiet og BP, oplyser styrelsen, at den ikke er bekendt med nogle handler med russisk brændstof.

Danwatch og Ekstra Bladet arbejder på at få en kommentar fra forsvarsministeren på, om man vil undersøge handlerne med brændstoffet nærmere.